

Andrej Lutman

Tadej Golob: *Svinjske nogice.*

Maribor: Litera (Knjižna zbirka Piramida), 2009.

Druga knjiga pisatelja, rojenega v Lenartu v Slovenskih goricah, je dvo-delna pripoved o dveh vzponih in padcih. Jani Bevk, risar stripov in še česa, v devetindvajsetih poglavjih predstavi svojo pot iz kotlovnice. “Po trendovskih linijah novega realizma umerjen roman, ki zavibrira med svojevrstno variacijo zgodbe o zločinu na eni in nadrealistično grotesko na drugi strani, nas popelje v svet sodobnega egoizma, kjer nam prvoosebni pripovedovalec dovoli vpogled v prenekateri detajl svojega življenja, ravno v enaki meri, kot se požvižga na življenje svojih sopotnikov.” Tako označuje pisarijo Gregor Lozar v spremnem besedilcu oziroma napotilu. Sabina Šinko je na naslovnico postavila pisano slikarijo, na kateri prelivajoče se barve ostrijo nekatere robove oblik in likov; to odlično dopolnjuje tematiko ter tudi način obdelave tematike, ki si jo je pisatelj vzel v osvetlitev: dolžnost in izmikanje, krpanje.

Tadej Golob ob pomoči Janija Bevka pripoveduje o družini, o sobivanju ljudi, ki so skupaj zaradi družbenih vzvodov in družabnih vzrokov, a jih družijo razdvajanje; bolj so si enotni v razdružitvi in s tem v razdružinjanju. Jani, Maja in Simon so mlada družina, ki si mora iskati skromnejše bivališče. Nepremičninar jim kot trisobno stanovanje odda kotlovnico, ki ima v tleh po kotih čepe. Kletni prostori so majhni, slabo osvetljeni, vlažni, a vsekakor sprejemljivejši od prejšnjega bivališča. Sprejemljiv je tudi urednik, morda bodoči založnik, ki Janiju ponudi možnost zaslužka: v obliki stripa naj bi predstavil književnega junaka. Risar je namreč pred rojstvom sina objavil strip z naslovom *Pofucus* in ta naj bi bil možnemu bodočemu delodajalcu zelo všeč. Sprejemljivo je tudi podnajemniško stanovanje, v katerem se bo dalo stanovati, opravljati dejavnost, od katere naj bi se dalo preživeti, in omogočiti vsaj začetno obliko preživljanja tudi potomcu. Sprejemljiva je torej revščina v skoraj najžlahtnejši obliki in mnogih preoblekah. Sopotnica Maja ima priložnostno zaposlitev,

zadolžena je pri starših, da lahko plača predplačilo, in uresničuje zamisli svojega sopotnika, saj ji je dodeljena vloga skoraj dvojne skrbnice: matere in sopotnice. Sinček, ki ima nekaj možnosti, da postane sin in tudi odraste, je stičišče gibanj, ugibanj in gubanj bivajočih osebkov. Tako sestavljeno trojico dopolnjuje še nekakšen družinski prijatelj Borut, ki pomaga, kakor ve in zna. Pomaga tudi z nečim, kar se izkaže za pomoč, ki prijatelja potisne v položaj motečega, tistega, ki je odvečen na način ne toliko drugačnega kakor različnega življenjskega sloga. V tem pogledu je sinček Simon tisti, ki družinskega prijatelja uravnoveša, se pravi, da poskuša to ravnovesje doseči pri svojem očetu. Oče Jani se torej z vsem silami loteva služenja denarja, a temu početju niti ni dorasel, pa sega po različnih približnih rešitvah, ki nikakor ne ustrezajo temu, kar se od njega pričakuje. Še manj zadovolji tiste, ki od njega pričakujejo odgovornost, preudarnost, vzgojnost in tudi vzornost. Vse preveč preklinja, uporablja tako pogovorni jezik, da je na tisti meji dobrega okusa, ko je pogovor že kar brez okusa, pa zamira, postaja splet enozložnic, začetkov stavkov, povedi. Morda pa je to treba razumeti, saj kaj je pravzaprav strip: sestavljena iz slike in najmanjšega možnega števila besed, zlogov. Morda je treba razumeti tudi to, da je mogoče risati tudi na svinjsko kožo. Morda je pomembno še, da je Tadej Golob napisal knjigo z naslovom *Moške svinje*. Marsikaj je mogoče razumeti in razumevanje celo dojemati za sočustvovanje. In področje nravnosti je tisto področje, na katerem je razumevanje nekaterih dejanj na meji razumevanja, dojemanja, dopuščanja. In odpuščanja. Kolikokrat dopustiti nasilje nad seboj, drugimi, drugačnimi, različnimi, kolikokrat ponoviti splet naključja in usode, kolikokrat razložiti svoje početje s početjem okolja? Jani Bevk se o vsem tem bolj malo sprašuje. Sprašuje pa se o razlogih za svojo bedo, svoj manko, svojo razsutost. Pa si odgovarja s tolažbami, ki to niso, pa s približki, ki ga zadovoljijo le do pozabe; in se spet in spet spozabi. Tako teče čas: s spominjanjem že preživetih težav opravičuje in tudi upravičuje težave v prihodnosti, a prihodnost je tako malo zaznavna in samospraševanj o njej je premalo, da bi sedanost vzdržala. Odrivanje težav je tako tudi odrivanje časa, a kaj, ko je časa kljub temu preveč. In v zaletavanju ter prezačasnih rešitvah tava up na nekaj boljšega, vzdržljivejšega.

V svetu stavkov z množico kletvic je poudarjena nežnost, ki ni ženstvenost, ampak otroškost. V medsebojnem zažiranju in razžiranju zdravih medčloveških odnosov je novo življenje tisto področje, na katerem se prostor skrči, povezave dobe smisel, če že so in vežejo. Tadej Golob je s precej zlahatnim predajanjem kar najširšemu besedišču zvočnega jezika napisal sestavljeno pripoved o končnem, zakoličenem, dokončnem.

A izhod obstaja in je v sočloveku, v bližini pomoči. Branje takšnih besedil je odvisno od odprtega pristopa do ponavljajočega se. Svežine ni; to sicer ni moteče, a je tik ob meji dopustnega. Pisarija je tako tudi duhovit prikaz osnov ustvarjalnega postopka, pri katerem je predvidljivost precej krhka zanesljivost. Družba s cenenostjo kot merilom za vpliv uspeha kaže svoje stopicanje na mestu. In izraz tega je tudi odziv osrednjega lika, osebka, ob katerem je nevzdržno živeti. Tega se zaveda tudi junak ob prehodu v svoje nasprotje. Stalna želja po samoizboljševanju daje le malo opore za resnično izboljšanje, okolje kot tako tudi ni prav vzpodbudno, trud morda ne bo poplačan in izhod je tako daleč, da nima pomena niti razmišljati o njem. Dejavnik tveganja je v ospredju preboja ob stvarih, kot so prijateljstvo, človeška toplina, ljubezen. Obstaja oklepanje, obstaja izkoriščanje družbeno določenih in zapovedanih odnosov, obstaja šibkost kot izraz bivanja.

Izraz ustvarjalnega postopka je tudi poskus hkratnega zapletanja in razpletanja v smislu prenašanja težišča z nosilca dejanja na nosilko izvrševanja dejanja. "(...) ko sem začel raziskovati zadevo oziroma jo je Maja." Moški lik je odsoten, deluje za nazaj, preobilje naloženega dela ga peha v odrivanje; predvsem sebe. Jani pač odgovornejše postopke izboljševanja svojega stanja dodeli sopotnici in se s tem rešuje odgovornosti do časa oziroma do pomanjkanja le-tega. Prenos odgovornosti je vsaj nakazan tudi glede ustvarjalca, risarja. Podlaga za risarije je lahko skoraj kar koli: miza, papir, koža. Služenje denarja je pač opravljanje storitev, obrt zahteva mojstra, ustvarjanje pa čas. Stopnjevanje prikaza raztegljivih možnosti človeške sposobnosti za odločanje omogoča Tadeju Golobu plastenje in nizanje zgodbe; vrtanje Janija Bevka po svojih izkušnjah sicer ne prinese novih plasti, a dosežek besedila je, da kljub vračanju in vztrajanju v življenjski godlji utaplajočega se osebka pisatelj najde gonilo za napredek tako pri svojem junaku kot tudi pri razbiranju besedila. Pripoved *Svinjske nogice* uspešno opravlja svoje starševsko poslanstvo.